

Evaluatie armoede- en schuldenaanpak Kerkrade

Schut, oktober 2021

Inhoud

1. Inleiding 3
2. Bevindingen 4
   - Preventie en vroegsignalering 4
   - Redzaamheid versterken 7
   - Inkomensondersteuning 10
   - Schuldhulpverlening 13
   - Aanpak kinderarmoede 16
   - Communicatie 17
   - Anders werken 18
3. Conclusies 18

Bijlage 1. Alternatieven verordening sociaal culturele activiteiten 2021 20

1. Inleiding

In dit rapport treft u de eerste evaluatie van de armoede- en schuldenaanpak van de gemeente Kerkrade. Het beleid is in 2019 vastgelegd in het Beleidsplan Armoede en schulden, Samen Aanpakken 2020 -2023. In 2020 volgde het Uitvoeringsplan armoede en schulden, Samen aanpakken! 2021-2023. In het uitvoeringsplan is het beleid verder geconcretiseerd en zijn meetbare doelen en activiteiten toegevoegd.

Deze evaluatie is gebaseerd op gesprekken met diverse betrokkenen waaronder vertegenwoordigers van Kredietbank Limburg (KBL), Impuls, Schuldhulpmaatje en Cliëntenraad. Daarnaast zijn rapportages, benchmark armoede en schulden, werkprocessen en projectplannen bestudeerd.

De bevindingen worden gepresenteerd rond de vijf pijlers van de armoede- en schuldenaanpak:
1. Preventie en Vroegsignalering
2. Redzaamheid versterken
3. Inkomensondersteuning
4. Schuldhulpverlening
5. Aanpak kinderarmoede

Daarnaast zijn in het uitvoeringsplan activiteiten en streefwaarden geformuleerd rond de thema's *Communicatie* en *Anders werken*. Per pijler en thema wordt aangegeven of de in het uitvoeringsplan benoemde streefwaarden en planning zijn behaald.

Voor veel streefwaarden geldt dat deze betrekking hebben op 2023. Hierbij presenteren we de tot nu toe behaalde resultaten - als nulmeting voor volgende evaluaties - en kunnen we hooguit vaststellen of de gemeente op schema ligt. Daarbij geldt wel de belangrijke kanttekening dat de coronacrisis een grote invloed heeft op de prestaties.

Naast de nulmeting ligt het accent in deze evaluatie op de in het uitvoeringsplan opgenomen planning voor 2020 en 2021, en meer in het bijzonder op de pijlers preventie en vroegsignalering. In het uitvoeringsplan waren preventie en vroegsignalering de belangrijkste speerpunten.

In deze analyse is summier gekeken naar de begroting en de gerealiseerde uitgaven. De financiële verantwoording doet het college via de reguliere planning en controlcyclus en de periodieke managementinformatie Sociaal Domein.

2. Bevindingen

Preventie en vroegsignalering

De planning van de activiteiten rond deze pijler was volgens het uitvoeringsplan (p. 34) als volgt:

Programma	Activiteit	2020				2021			
		1	2	3	4	1	2	3	4
Geldwijzerwinkel	Informatiepunt inrichten								
	Operationeel maken geldwijzerwinkel.								
	Cursus aan groep 8 basisscholen								
	Cursus 18e verjaardag								
	Educatie pensioengerechtigden								
	Workshop omgaan met klein budget								
VoorzieningenWijzer	Trainen professionals								
Vroeg Eropaf	Afspraken vaste lasten-leveranciers								
	Selectie en implementeren software								
	Realiseren team Vroeg erop af								
Vroegsignalering niet-gestructureerde signalen	Benaderen werkgevers								
	Organisaties signaleren en geleiden door								
	Training intermediairs								

Geldwijzerwinkel

De Geldwijzerwinkel werd in het uitvoeringsplan geïntroduceerd als belangrijk nieuw onderdeel van de armoede- en schuldenaanpak. Veel activiteiten in die aanpak worden in samenhang uitgevoerd vanuit de Geldwijzerwinkel, zo is de ambitie. In het uitvoeringsplan staat: 'De gemeente richt met partners een laagdrempelig loket in. Inwoners kunnen er terecht met vragen over geldzaken. Wat zijn bijvoorbeeld de financiële gevolgen van verlies van werk of echtscheiding? Van welke toeslagen en gemeentelijke regelingen kan ik gebruikmaken? En wat als ik rekeningen niet meer kan betalen? Inwoners worden neutraal, onafhankelijk en zonder commercieel belang geadviseerd. Medewerkers hebben ieder een eigen expertise en staan met raad en daad voor inwoners klaar. Uiteraard wordt de privacy gewaarborgd. De geldwijzerwinkel fungeert tevens als knooppunt voor de betrokken organisaties voor de afstemming van werkzaamheden, ervaringsuitwisseling, en organiseren eigen dienstverlening.'

Op 10 augustus 2021 opende de Geldwijzerwinkel haar deuren. Bekijk het persbericht. Gelijktijdig werd ook geldwijzerwinkel.nl gelanceerd. Daarmee is de voorgenomen planning gehaald. De website moet nog wel verder worden gevuld met onder meer informatie en voorzieningen vanuit landelijke organisaties (Nibud, Kwikstart Geldplannen, Berekenuwrecht, Voorzieningenwijzer, etc.). Daarnaast moeten veel activiteiten vanuit de Geldwijzerwinkel nog worden opgestart. Een aantal activiteiten benoemd in het uitvoeringsplan loopt dus enige vertraging op. Dit komt verderop in dit evaluatierapport terug, bij de evaluatie van de betreffende activiteiten.

Ketenpartners van de gemeente zijn positief over de Geldwijzerwinkel. De centrale locatie en de inrichting zijn prettig en laagdrempelig. De Geldwijzerwinkel heeft een onafhankelijke uitstraling, mede ook door de afwezigheid van gemeentelogo's. Als minpuntje wordt genoemd dat de ingang aan de achterzijde is. Maar met de nodige PR en bewegwijzering aan de marktzijde is dit te verhelpen. Bovendien is er ook wat voor te zeggen

om de ingang juist *niet* aan de drukke markt te hebben; mogelijk ervaren sommige mensen enige schroom om binnen te lopen. Een ander minpuntje is het gebrek aan spreekkamer(s) waar privacygevoelige zaken kunnen worden besproken met een klant. De vergaderzaal kan hiervoor alleen gebruikt worden als deze niet bezet is. Alternatief is dat met de klant een afspraak op locatie wordt gemaakt. Betrokkenen geven aan nu nog niet goed te kunnen beoordelen of er veel behoefte bestaat aan een afgesloten spreekkamer.

Deze evaluatie is uitgevoerd in september 2021, waardoor er nog weinig kan worden gezegd over de effectiviteit van de Geldwijzerwinkel. In de eerste 5 weken had de Geldwijzerwinkel 18 (geregistreerde) bezoekers. De Geldwijzerwinkel heeft deze mensen goed kunnen helpen, met bijvoorbeeld een advies of een doorverwijzing naar (schuld)hulpverlening. In het uitvoeringsplan streeft de gemeente naar 150-200 adviezen per jaar (streefwaarde 8, p.31). Gezien de huidige bezoekersaantallen ligt de gemeente op schema.

Vanuit de Geldwijzerwinkel zullen diverse workshops, cursussen, campagnes en andere activiteiten worden georganiseerd. Hiervoor is in samenwerking met de Bibliotheek Kerkrade een activiteitenplanning gemaakt die grotendeels aansluit bij de planning in het Uitvoeringsplan (p. 34). Dat betekent dat in het najaar van 2021 de eerste workshops en cursussen worden gegeven. Een workshop voor ouderen wordt ontwikkeld in overleg met de Seniorenraad. Een workshop voor het voortgezet onderwijs start in oktober 2021. Schuldhulpmaatje verzorgt vanuit de Geldwijzerwinkel de trainingen Voor hetzelfde geld (voor laaggeletterden) en Meer doen met minder poen.

Diverse initiatieven uit het de armoede- en schuldenaanpak, zoals de Voorzieningenwijzer en vroegsignalering worden gecoördineerd en uitgevoerd vanuit de Geldwijzerwinkel.

Voorzieningenwijzer

De Voorzieningenwijzer is een applicatie die mensen met inkomens tot modaal niveau helpt bij het kiezen en aanvragen van beschikbare voorzieningen. De applicatie is op maat gemaakt voor de gemeente Kerkrade, zodat ook lokale voorzieningen kunnen worden aangevraagd. Er wordt ook gekeken of iemand kan besparen op de vaste lasten.

Hulpverleners van Impuls en medewerkers van de Geldwijzerwinkel zijn begin 2021 opgeleid om met de Voorzieningenwijzer te werken. De Voorzieningenwijzer wordt vooral ingezet bij de Geldwijzerwinkel en in het kader van vroegsignalering. In juni 2021 zijn de eerste mensen geholpen. Dit is iets later dan gepland. Bij de uitvoering van de Voorzieningenwijzer moet de privacy volledig zijn gewaarborgd. Samen met de hierbij betrokken woningcorporaties en omliggende gemeenten zijn hierover goede afspraken gemaakt, wat meer tijd heeft gekost. Tot en met augustus is de Voorzieningenwijzer 8 keer ingevuld.

Ook hierbij is het nog te vroeg om conclusies te trekken over de effectiviteit van de Voorzieningenwijzer in Kerkrade. De ervaringen in andere gemeenten zijn echter positief. Het voornemen is om 100 adviesgesprekken per jaar te voeren. Gezien de voorbereidingen en het feit dat de Voorzieningenwijzer wordt ingezet bij zowel de Geldwijzerwinkel als in het kader van vroegsignalering, lijkt dit alleszins haalbaar.

Vroegsignalering

De gemeente installeerde eind 2020 het team *Vroeg Eropaf*. Het team is op 1 januari 2021 gestart. De beoogde planning is hiermee gehaald.

Het team bestaat uit schuldhulpverleners van Kredietbank Limburg. medewerkers van de Geldwijzerwinkel en sociaal werkers van Impuls. De medewerkers verrichten in duo's huisbezoeken.

Kerkrade is aangesloten bij het landelijk convenant vroegsignalering. Hierin is vastgelegd hoe en binnen welke termijnen meldingen moeten worden opgepakt, en onder welke voorwaarden de schuldeiser de incasso opschort.

Vroeg Eropaf maakt gebruik van het systeem RIS. In dit systeem ontvangt het team meldingen van zorgverzekeraars, woningverhuurders en water- en energiebedrijven. Als er meerdere meldingen zijn op één adres, of als het relatief grote betalingsachterstanden betreft, gaat het team op huisbezoek.

De gemeente ontvangt maandelijks ongeveer 150 meldingen. Hiervan wordt ongeveer 75% opgevolgd met een email, sms of whatsapp. De overige meldingen worden opgevolgd met een brief en huisbezoek. Bij ruim 60% van de huisbezoeken lukt het om in contact te komen met de inwoner. Maandelijks zijn er ruim 20 'recidivemeldingen'. Bij deze huishoudens werd in de voorafgaande maanden een vergelijkbare achterstand gemeld. Er is dus opnieuw een achterstand ontstaan of de bestaande achterstand is opgelopen. Deze huishoudens krijgen extra aandacht.

Dit zijn de cijfers t/m september 2021. De medewerkers merken dat de werkwijze voortdurend wordt aangescherpt en verbeterd, en dat daarmee de effectiviteit groeit. Kerkrade is aangesloten bij de landelijke monitor vroegsignalering en leert van andere gemeenten.

Vroegsignalering niet-gestructureerde signalen
In het beleidsplan en het uitvoeringsplan (p. 15/16) staat het voornemen om naast de vaste lastenleveranciers ook met andere partijen – zoals grote werkgevers - afspraken te maken over het melden van betalingsachterstanden. Dat is nog niet gebeurd. De prioriteit lag in 2021 op het op orde krijgen van het primaire proces en het zorgvuldig opvolgen van de vele meldingen van de vaste lastenleveranciers. Dit waren er meer dan voorzien, vooral vanwege de wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening per 1-1-2021 en het landelijke convenant vroegsignalering. Het uitstellen van de uitbreiding van het aantal signaalpartners was een verstandige keuze. We adviseren uitbreiding van het aantal signaalpartners begin 2022 op te pakken.

Ook voor het tweede kwartaal van 2021 stond gepland: 'Medewerkers gemeente, maatschappelijk veld, verenigingen en andere intermediairs trainen in signaleren, bespreekbaar maken en doorverwijzen/overdragen.' Ook dit is nog niet voldoende systematisch gebeurd. De ontwikkeling van de trainingen en voorlichtingsbijeenkomsten zijn onderdeel van de eerder genoemde activiteitenplanning van de bibliotheek en Geldwijzerwinkel. In het najaar van 2021 starten de eerste activiteiten. Dit onderdeel van het uitvoeringsplan loopt dus een paar maanden achter op schema.

Uitgaven preventie
In de benchmark armoede en schulden wordt gemeten wat gemeenten uitgeven aan preventie. Preventie is volgens de benchmarkdefinitie een mix van maatregelen, activiteiten en voorzieningen die er op gericht zijn dat mensen financieel vaardig worden, zich zo gedragen dat zij hun financiën op orde houden en gebruik maken van alle voorzieningen waar zij recht op hebben. In 2020 besteedde Kerkrade hieraan gemiddeld € 5,5 per inwoner. Het landelijke gemiddelde is € 3,1.

<table>
<tr><th>Doel</th><th>Indicator en streefwaarde</th><th>Gerealiseerd?</th></tr>
<tr><td rowspan="2">In 2023 signaleren we schulden eerder dan in 2019 en is er een laagdrempelige toegang tot schuldhulpverlening</td><td>1. Vanaf 2021 gaan we jaarlijks bij 150-200 meldingen vroeg eropaf.</td><td>Ja, zie toelichting onder vroegsignalering.</td></tr>
<tr><td>2. In 2023 ligt de gemiddelde schuld bij aanvang schuldhulpverlening onder het niveau van 2019.</td><td>Gemiddelde schuld in Kerkrade en Nederland
<table><tr><th></th><th>Kerkrade</th><th>Nederland</th></tr><tr><td>2019</td><td>€ 39.903</td><td>€ 43.500</td></tr><tr><td>2020</td><td>€ 48.517</td><td>€ 42.000</td></tr></table>(bron: Jaarverslagen NVVK)</td></tr>
</table>

Doel	Indicator en streefwaarde	Gerealiseerd?
Maatschappelijke partners zijn geïnformeerd over regelingen	3. Minstens 2 voorlichtingsbijeenkomsten per jaar	Nee, vertraagd. Dit is onderdeel van de activiteitenplanning Geldwijzerwinkel en Bibliotheek.
Flyers, posters en Geldkrant	4. Ten minste 2 acties per jaar	Nee
Start campagne *Kom uit je schuld*	5. Campagne is uitgevoerd	Ook de campagne is onderdeel van de activiteitenplanning van de Geldwijzerwinkel en Bibliotheek. Dit loopt achter op de planning in het Uitvoeringsplan (Q1 2021). De landelijke campagne gaat overigens door onder de nieuwe naam De eerste stap helpt je verder.
Voorlichting op scholen	6. Voorlichtingsacties op alle scholen regulier PO en VO.	Start in oktober 2021. Zie toelichting onder Geldwijzerwinkel.
VoorzieningenWijzer	7. 100 adviesgesprekken per jaar	Iets later gestart dan gepland.
Geldwijzerwinkel	8. 150-200 adviezen per jaar	Nog te vroeg om te kunnen vaststellen
We gaan stress-sensitief werken	9. Alle front office medewerkers zijn getraind in stress-sensitieve dienstverlening	Trainingen hebben nog niet plaatsgevonden.

Redzaamheid versterken

In het beleidsplan staat over versterking van de redzaamheid: 'We geven inwoners de spreekwoordelijke hengel. We helpen mensen uit de brand, maar helpen en ondersteunen zodanig dat mensen uiteindelijk zoveel mogelijk zelf het heft in handen kunnen nemen.' In het uitvoeringsplan wordt onderscheid gemaakt tussen financiële redzaamheid (programma 5) en sociale redzaamheid (programma 6).

De planning van de activiteiten rond deze pijler was volgens het uitvoeringsplan (p. 34) als volgt:

Programma	Activiteit	2020				2021			
		1	2	3	4	1	2	3	4
Financiële redzaamheid	App kwikstart								
	Geldplannen								
Sociale redzaamheid	Taalcafé								
	Vriendenkring uitbreiden met ondersteuning voor schulden								

De Kwikstart app moet nog worden geactiveerd en aan de website van de Geldwijzerwinkel worden toegevoegd.

Het Taalcafé en De Vriendenkring zijn lopende activiteiten. In het activiteitenplan van de bibliotheek en de Geldwijzerwinkel is uitgewerkt hoe hierbij geldzaken nadrukkelijker aan de orde gaan komen.

Schuldhulpmaatje begeleidde ultimo 2019 133 cliënten. Vanwege de coronamaatregelen liep het aantal aanmeldingen flink terug. Ultimo 2020 begeleidde de vrijwilligers 80 cliënten. In september 2021 is dat aantal weer opgelopen tot 116 cliënten.

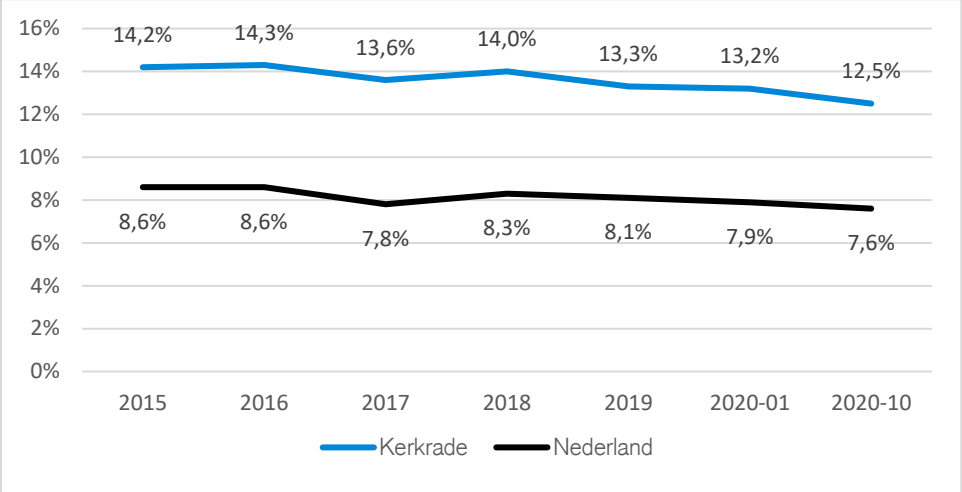
Doel	Indicator en streefwaarde	Gerealiseerd?
In 2023 worden inwoners ondersteund bij kennis en vaardigheden om financiële keuzes te maken en schulden te voorkomen.	10. Er worden jaarlijks 5 cursussen met verschillende thema's aangeboden.	In 2021 2 van 5 cursussen/workshops. Zie toelichting onder Geldwijzerwinkel.
Bedrijven, fondsen, scholen, maatschappelijke organisaties en particuliere initiatieven leveren samen met de gemeente een bijdrage aan bestrijding van armoede en schulden.	11. Medewerkers worden getraind in het signaleren en bespreekbaar maken van financiële problemen.	Dit is nog niet systematisch opgepakt
In 2023 maken inwoners geldplannen.	12. Vanaf 2021 maken elk jaar meer inwoners gebruik van de online Geldplannen van het Nibud.	De Geldplannen worden op dit moment geïmplementeerd en gekoppeld aan de website van de Geldwijzerwinkel. Dit stond gepland voor het eerste kwartaal van 2021.
In 2023 hebben minder inwoners hebben problematische schulden.	13. In de periode 2020-2023 realiseren we een trendbreuk met de landelijke armoedecijfers.	Zie toelichting onder deze tabel
	14. In de periode 2020-2023 realiseren we daling van het aantal zorgverzekerden in de Wanbetalersregeling.	Het aantal wanbetalers daalde van 1.570 in 2010 naar 960 in 2019. Dat is een forse daling van 39%. Landelijk was de daling 22%. Bron: CBS. Deze sterke daling kan uiteraard nog niet worden gezien als het effect van het nieuwe beleid. Recentere cijfers zijn nog niet beschikbaar.
	15. In de periode 2021-2023 stabiliseert het aantal huisuitzettingen en zien we in ieder geval geen toename.	In 2020 waren er 18 huisuitzettingen. Dit is een forse daling ten opzichte van voorgaande jaren. Vanaf 2014 waren er gemiddeld 31 huisuitzettingen per jaar. De daling heeft waarschijnlijk ook te maken met de landelijke oproep aan verhuurders om in coronatijd geen huisuitzettingen te doen.
	16. In de periode 2020-2023 realiseren we een trendbreuk met de landelijke armoedecijfers.	Zie toelichting onder deze tabel.

Mede door versterking van de redzaamheid wil de gemeente in de periode 2020-2023 een trendbreuk met de landelijke armoedecijfers realiseren (streefwaarde 13, p. 31 uitvoeringsplan).

Het is anno september 2021 te vroeg om op basis van de beschikbare cijfers iets te zeggen over de effecten van het nieuwe beleid. Pas in 2023 zullen hierover uitspraken kunnen worden gedaan. De hieronder gepresenteerde cijfers zeggen hooguit iets over het effect van het voorgaande beleid. Daarbij moet wel worden aangetekend dat er naast het beleid tal van andere factoren zijn die van invloed zijn op de armoedecijfers, zoals de regionale economie en waarschijnlijk ook de coronacrisis.

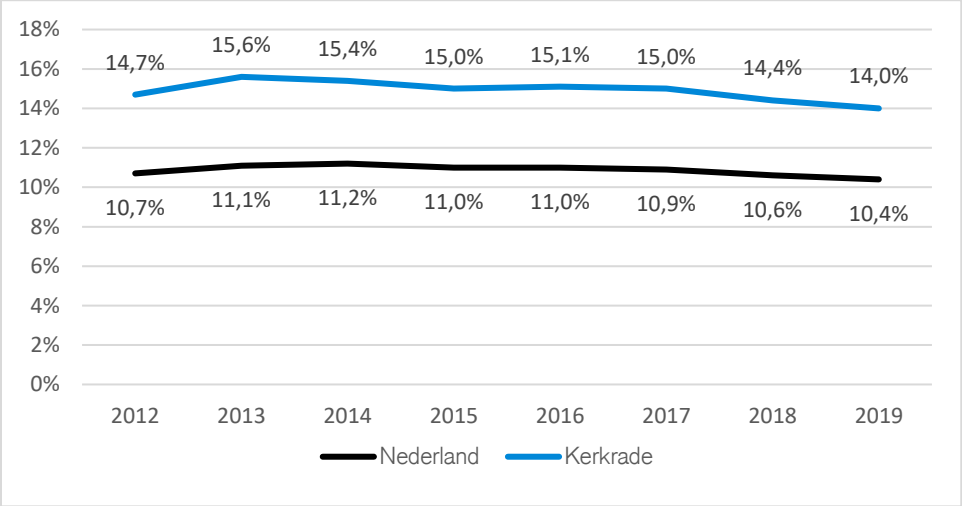
Het CBS laat zien dat het aantal huishoudens met geregistreerde problematische schulden in de periode 2015 tot en met oktober 2020 in Kerkrade afnam van 3.240 tot 2.860 huishoudens. Dat is een daling van bijna 12%. De landelijke daling bedroeg 7%.

Percentage huishoudens met geregistreerde problematische schulden

Als we in de volgende grafiek kijken naar de CBS-cijfers over het aantal huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum (deze grens wordt ook gehanteerd in het beleidsplan), dan zien we dat de trend in Kerkrade bijna dezelfde is als landelijk. De armoede nam in de periode 2012-2019 af met ongeveer 5% (0,7 procentpunt). Landelijk was er 3% minder armoede.

Percentage huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum

Er zijn helaas nog geen actuele cijfers over de ontwikkeling van de kinderarmoede in Kerkrade. Het CBS presenteerde in maart 2021 het Dashboard armoede thuiswonende kinderen. De meest recente cijfers hebben betrekking op 2018. In het dashboard zien we dat de kinderarmoede in 2018 het grootst is in de buurten Heilust en Rolduckerveld. 27% respectievelijk 29% van de kinderen leeft daar in een gezin dat moet rondkomen van een laag inkomen. Voor heel Kerkrade is dat 14%. Het landelijk gemiddelde is 8%.

Inkomensondersteuning

Voor wat betreft de pijler inkomensondersteuning zet de gemeente vooral in op uitbreiding van de regeling Sociale en Culturele Activiteiten (SCA) en vergroting van de bekendheid en het gebruik van de SCA en overige minimaregelingen.

De planning van de activiteiten rond deze pijler was volgens het uitvoeringsplan (p. 34) als volgt:

Programma	Activiteit	2020				2021				2022			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Regeling Sociale Culturele Activiteiten	Vergoedingen voor sport en gezondheid bevorderende activiteiten												
	Vereenvoudigen aanvraagprocedures												

Gebruik minimaregelingen
Het gebruik van de meeste regelingen is in 2020 afgenomen.

Gebruik minimaregelingen

	2019	2020	Verschil
Individuele inkomenstoeslag	1.064	957	-10%
SCA	2.254	2.145	-5%
Leergeld	2.878	3.353	17%
Jeugdfonds Sport	536	440	-18%
Jeugdfonds Cultuur	134	101	-25%
SCA bijdrage kinderen	209	185	-11%
Collectieve zorgverzekering	453	417	-8%
Kwijtschelding belastingen	2.686	2.433	-9%

Onderzoeksbureau KWIZ berekende in 2018 het bereik van de diverse minimaregelingen. Anno 2021 neemt Kerkrade deel aan de benchmark armoede en schulden waarin het bereik op een andere manier wordt berekend. De cijfers zijn dus niet goed met elkaar te vergelijken. Voordeel is dat ze wel zijn te vergelijken met die van andere gemeenten. Benchmarkcijfers zijn alleen beschikbaar over het jaar 2020. Dat betekent dat we pas vanaf volgend jaar trends in het bereik kunnen rapporteren. De benchmarkcijfers worden hieronder per regeling toegelicht.

Bij veel regelingen is de coronacrisis van invloed op het gebruik. Ook dit wordt hieronder per regeling verder toegelicht.

Regeling Sociale en Culturele Activiteiten (SCA)
De SCA is in juli 2021 uitgebreid. Gebruikers krijgen een gratis bibliotheekabonnement en € 50 extra voor gezondheids- en vitaliteitsactiviteiten.

In 2020 gaf Kerkrade gemiddeld per inwoner € 7 uit aan 'maatschappelijke participatie voor volwassenen' (Bron: benchmark). Het gaat hier vooral om de SCA. Dat is in 2020 bijna € 4 meer dan landelijk gemiddeld.

Het bereik van de SCA is in 2020 volgens de benchmark: 28%. Het gemiddelde van gemeenten in dezelfde gemeentegrootteklasse is 26%.

Op basis van het aantal toekenningen t/m september 2021 verwachten we dat de SCA in 2021 minstens 2.445 keer wordt toegekend. Dit is een conservatieve schatting. Ten opzichte van 2019 is dit een toename van 8% en heeft vooral te maken met de uitbreiding van gezondheids- en vitaliteitsactiviteiten en het bibliotheekabonnement.

Gebruik SCA 2019-2021

	2019	2020	2021*	Verschil '19-'21
Computercursus	4	6	7	69%
Internetabonnement	1.282	1.292	1.349	5%
Overig	27	38	28	4%
Zwembad, theater, concert, etc.	319	272	215	-33%
Abonnement krant, tijdschrift, vakbond, etc.	70	54	62	-12%
Muziek- of dansonderwijs	6	13	15	144%
Seizoenkaart Roda JC, Gaia, Museumplein	120	97	115	-4%
Sport- en ontspanningsvereniging	217	188	178	-18%
Bijdrage kinderen	209	185	162	-22%
Nieuwe gezondheids- en vitaliteitsactiviteiten en bibliotheek:				
Bezoek zwembad	0	0	84	100%
Gezondheid en vitale cursussen	0	0	7	100%
Overige kosten	0	0	17	100%
Speeltuinen	0	0	15	100%
Sport- of ontspanningsvereniging	0	0	62	100%
Abonnement bibliotheek	0	0	131	100%
Totaal	**2.254**	**2.145**	**2.445**	**8%**

* Prognose op basis van aanvragen t/m september 2021.

Alternatieven

Door BMC (aug. 2021) is onderzocht of er alternatieven zijn voor de SCA, zoals een vouchersysteem of aansluiting bij het Volwassenenfonds Sport & Cultuur. De conclusies van BMC zijn opgenomen in de bijlage. De onderzoekers concluderen dat een vouchersysteem alleen op grote schaal efficiënt en effectief uitvoerbaar is. BMC ziet daarom aansluiting bij het Volwassenenfonds als een beter alternatief dan het vouchersysteem. Echter, het Volwassenenfonds brengt substantieel hogere kosten met zich mee. Het Volwassenenfonds verstrekt namelijk hogere bedragen dan bij de regeling SCA. Tegelijkertijd is er minder vrije bestedingsruimte voor de gebruikers; zaken als een internetabonnement worden niet vergoed. Wanneer naast het Volwassenenfonds de SCA overeind wordt gehouden, leidt ook dit tot een substantiële kostenverhoging.

Bijzondere bijstand

In 2019 en 2020 verstrekte de gemeente gemiddeld € 43 respectievelijk € 44 aan bijzondere bijstand per inwoner. Dat is bijna € 12 meer dan landelijk gemiddeld. (Bron: benchmark).

Collectieve zorgverzekering

De gemeente verstrekt aan huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum een bijdrage in de premie voor de *uitgebreide* collectieve zorgverzekering van € 180 per kalenderjaar per volwassen verzekerde. De bijdrage voor de *compacte* collectieve zorgverzekering is € 90. Verzekerden kunnen een betalingsregeling treffen als zij een betalingsachterstand hebben op de zorgpremie. Mensen kunnen dan hun aanvullende verzekering behouden.

In 2019 en 2020 gaf Kerkrade gemiddeld per inwoner € 4 respectievelijk € 5 uit aan de collectieve zorgverzekering. Dat is in 2020 € 11 minder dan landelijk gemiddeld.

Volgens de benchmark is het bereik van de collectieve zorgverzekering 5%. Het gemiddeld van gemeenten in dezelfde gemeentegrootteklasse is 18%. Dit lage percentage heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat

Kerkrade een relatief hoge inkomensgrens hanteert (150%) en in de benchmark dus wordt gerekend met een relatief grote doelgroep. Alleen huishoudens met een inkomen tot 110% ontvangen een extra tegemoetkoming van de gemeente. Het niet-gebruik van de collectieve zorgverzekering is vermoedelijk mede daarom vooral hoog bij de huishoudens met een inkomen boven 110%.

Individuele inkomenstoeslag
In 2019 en 2020 verstrekte Kerkrade gemiddeld € 11 respectievelijk € 10 aan individuele inkomenstoeslag per inwoner. Dat is in 2020 € 4 meer dan landelijk gemiddeld.

Leergeld en Jeugdfonds Sport en Cultuur
In 2019 en 2020 verstrekten de door de gemeente gesubsidieerde fondsen Leergeld en Jeugdfonds Sport en Cultuur gemiddeld € 39 respectievelijk € 47 per kind. Dat is in 2020 € 32 meer dan landelijk gemiddeld.

In 2019 en 2020 gaf Kerkrade gemiddeld per kind € 44 respectievelijk € 52 uit aan maatschappelijke participatie voor kinderen, vooral - maar niet uitsluitend - via Leergeld en Jeugdfonds Sport en Cultuur. Kerkrade verstrekte in 2020 ongeveer € 26 meer dan landelijk gemiddeld.

De daling van het aantal aanvragen voor sport en cultuur in 2020 is vooral het gevolg van de coronamaatregelen. Veel sport- en cultuuractiviteiten konden daardoor niet doorgaan.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen
In 2019 en 2020 schold de gemeente per inwoner gemiddeld € 20 aan gemeentelijke belastingen kwijt. Dat is € 12 meer dan landelijk gemiddeld.

Doel	Indicator en streefwaarde	Gerealiseerd?
In 2023 maken inwoners gebruik van de regelingen en voorzieningen.	16. In de periode 2021-2023 maken elk jaar meer rechthebbenden gebruik van minimaregelingen, in het bijzonder werkende minima (en hun kinderen).	We kunnen nog niet vast te stellen of het bereik volgens de hier gehanteerde definitie is toegenomen. Wel kunnen we vaststellen dat het gebruik in absolute zin bij de meeste regelingen is afgenomen. Zie toelichting boven deze tabel onder gebruik minimaregelingen.
In 2023 maken inwoners gebruik van de regelingen en voorzieningen.	17. In 2021, 2022 en 2023 maakt 40% respectievelijk 45% en 50% meer gebruik van vitaliteitsproducten via de SCA	Volgens de benchmark was het bereik van de SCA in 2020: 28%. Dit percentage is echter op een andere wijze berekend als bedoeld bij deze indicator, en daarom niet vergelijkbaar. Vanaf volgend jaar kan hier op basis van benchmarkcijfers de trend in het gebruik worden gerapporteerd. Als we kijken naar een alternatieve indicator - het gebruik in absolute zin - dan zien we een daling van het gebruik in 2020 en een stijging in 2021 (toelichting onder SCA).

Schuldhulpverlening

In het uitvoeringsplan (p. 34) is bij deze pijler alleen de inzet van saneringskredieten ingepland, vanaf het tweede kwartaal van 2020.

Programma	Activiteit	2020				2021			
		1	2	3	4	1	2	3	4
Saneringskredieten	Meer inzetten op saneringskredieten								

Deze planning is behaald; dit wordt hieronder verder toegelicht.

We hebben niet bij alle streefwaarden rond schuldhulpverlening kunnen vaststellen of deze behaald zijn. Dit heeft deels te maken met het feit dat de intakefase van schuldhulpverlening in de loop van 2019 is overgedragen aan Kredietbank Limburg (KBL). Sommige cijfers van voor en na de overdracht zijn niet goed met elkaar te vergelijken. Daarnaast wordt een deel van de door de gemeente Kerkrade gewenste prestaties niet geregistreerd door KBL. Hierover is in 2019 onvoldoende afstemming geweest tussen gemeente en KBL. Waar mogelijk presenteren we in dit hoofdstuk daarom de scores op alternatieve indicatoren uit de standaard managementrapportages van KBL. De komende tijd overlegt de gemeente met KBL of en hoe registraties moeten worden aangepast.

Vermeldenswaardig hier, is dat Impuls en Schuldhulpmaatje de samenwerking met de gemeente als zeer constructief ervaren. Ook de samenwerking met KBL in met name de vroegsignalering en de diagnosefase voor schuldhulpverlening ervaren zij als positief. De indruk is dat de aandacht de komende tijd wel weer wat meer mag uitgaan naar de nazorg. In de uitvoering zitten KBL, Impuls en Schuldhulpmaatje niet meer - zoals in het verleden wel het geval was - fysiek op dezelfde locatie. Dit wordt ervaren als een kleine belemmering. Dit wordt deels gecompenseerd doordat medewerkers samenwerken in de Geldwijzerwinkel, bij vroegsignalering en bij de quickscan voor schuldhulpverlening.

Instroom

De instroom in de schuldhulpverlening is in coronatijd licht gedaald. In 2019 waren er 302 nieuwe klanten, in 2020 281 nieuwe klanten. Dat is 7% minder. Deze lagere instroom zagen we ook bij andere gemeenten (bron: Monitor schuldhulpverlening in coronatijd, NVVK/Divosa). In het eerste kwartaal van 2021 liep de instroom weer wat op: met 74 aanmeldingen ligt het op ongeveer het schema van voor de coronacrisis.

Procesversnellers

KBL sluit conform het voornemen in het uitvoeringsplan (programma 8, p. 22) aan bij het Schuldenknooppunt en collectief schuldregelen. Hiermee wordt schuldregeling en de communicatie met schuldeisers verbeterd en versneld. In het uitvoeringsplan is geen planning opgenomen. De verwachting is dat KBL nog in 2021 aansluit.

Een derde procesversneller is het saneringskrediet. Sinds 2019 zet KBL bij het regelen van schulden zoveel mogelijk in op het verstrekken van saneringskredieten. De voorwaarde is dat er voor de klant binnen één jaar geen substantiële inkomensverbetering te verwachten is. In dat geval wordt schuldbemiddeling ingezet. Zie het persbericht (KBL, oktober 2019).

Uitgaven

In 2019 en 2020 gaf de gemeente € 1.069.082 respectievelijk € 727.389 uit aan schuldhulpverlening. De hogere kosten in 2019 hebben vooral te maken met de afbouw van het gemeentelijke loket en de overdracht naar Kredietbank Limburg en de lagere instroom in 2020 als gevolg van de coronamaatregelen.
In 2020 bedroegen de kosten per klant gemiddeld € 1.237. Het landelijke gemiddelde is € 1.825 per klant (bron: benchmark).

Doel	Indicator en streefwaarde	Gerealiseerd?
Schuldenaren worden snel geholpen	18. Na aanmelding volgt binnen 2 weken een gesprek waarin de hulpvraag wordt vastgesteld.	Gemiddelde doorlooptijd is 4 á 5 werkdagen
	19. Bij een crisisaanmelding wordt binnen drie dagen actie ondernomen.	Tot september 2021 waren er 7 crisisinterventies. Deze zijn binnen 3 dagen opgepakt.
	20. In 2020 krijgt de klant binnen 4 weken na het eerste gesprek een beschikking.	In de verordening beslistermijn schuldhulpverlening (maart 2021) is vastgelegd dat klanten binnen 4 weken een beschikking krijgen. Het huidige werkproces is als volgt: als de beschikking niet binnen 4 weken kan worden afgegeven, verlengt KBL de beslistermijn met maximaal 4 weken. De *gemiddelde* termijn bij KBL is per september 2021 exact 4 weken. Het is niet bekend wat de doorlooptijd is in Kerkrade.
	21. Vanaf 2020 duurt de stabilisatiefase maximaal 4 maanden.	De gemiddelde doorlooptijd is ongeveer 2,5 maand.
Minder afwijzingen, meer toekenningen	22. Er wordt een groter percentage toegekend.	Er waren in 2020 en t/m september 2021 geen afwijzingen.
In 2023 is schuldhulpverlening vaker succesvol en is er minder uitval	23. In 2023 is er minder uitval tussen aanmelding en intake.	Uitvalpercentage 2020: 38,3% Uitvalpercentage 2021 (tot sept): 38,5%
	24. In 2023 worden *intake*, *stabilisatie*, *budgetbeheer* en *duurzame financiële dienstverlening, schuldregeling* en *Wsnp* vaker (dan in voorgaande jaren) afgerond met een positief resultaat of vervolghulp.	Deze cijfers zijn nog niet beschikbaar. KBL is bezig met aanpassing van het registratiesysteem.
	25. In 2023 is er een hoger slagingspercentage voor schuldregelingen.	Slagingspercentage 2019: 73% Slagingspercentage 2020: 73%
In 2023 worden schulden vaker geregeld met een saneringskrediet	26. In 2023 zijn er minstens zoveel schuldsaneringen als schuldbemiddelingen.	Percentage schuldregelingen met saneringskrediet:[1] 2018: 9% 2019: 23% 2020: 60%

[1] Dit zijn de gemiddelden van alle KBL-gemeenten. Het percentage van Kerkrade is niet voorhanden. Er is echter geen aanleiding te veronderstellen dat deze duidelijke trend anders is in Kerkrade.

Doel	Indicator en streefwaarde	Gerealiseerd?
	27. Het aantal geslaagde schuldregelingen met saneringskrediet is 95%. Een saneringskrediet is geslaagd als het is gelukt om tot een overeenkomst te komen met de schuldeisers.	Dit cijfer is niet beschikbaar. We stellen vast dat deze indicator weinig meerwaarde heeft t.o.v. indicator 25.
	28. Het aantal succesvolle saneringskredieten is 95%. Een saneringskrediet is succesvol als de klant gedurende drie jaar heeft voldaan aan de maximale inspanningsverplichting.	Gezien de looptijd van een saneringskrediet – meestal 3 jaar - kan dit nu nog niet worden vastgesteld.
In 2023 biedt de gemeente budgetbeheer aan inwoners die moeite hebben met budgetteren.	29. Vanaf 2020 biedt de gemeente vaker budgetbeheer aan inwoners waarvoor schuldregeling (nog) niet mogelijk is.	Ultimo 2020 waren 187 personen in budgetbeheer. Het is niet bekend hoeveel hiervan in een schuldregeling zaten.
In 2023 biedt de gemeente budgetbeheer aan inwoners die moeite hebben met budgetteren.	30. In de periode 2020-2023 realiseren we ten opzichte van 2019 een trendbreuk in aantal toekenningen en uitgaven beschermingsbewind.	In 2020 gaf Kerkrade ongeveer € 1.240.000 uit aan beschermingsbewind. Dat is ongeveer hetzelfde bedrag als het jaar ervoor. De stijgende trend van de afgelopen jaren is hiermee doorbroken. De uitgaven liggen nog wel fors boven het landelijk gemiddelde. In 2019 en 2020 gaf de gemeente gemiddeld per inwoner € 32 uit aan beschermingsbewind. Landelijk is dat € 15.
	31. In de periode 2020-2023 verlagen we het percentage van de bijzondere bijstand voor beschermingsbewind.	In Kerkrade werd in 2019 77% van de bijzondere bijstand besteed aan beschermingsbewind. In 2020 daalde dat percentage naar 62%. Uit de benchmark blijkt dat dat percentage nog steeds fors boven het landelijk gemiddelde ligt (38%).
	32. In de periode 2020-2023 verlagen we de uitgaven bijzondere bijstand voor beschermingsbewind.	De uitgaven zijn in 2020 gedaald ten opzichte van 2019. Exacte bedragen zijn niet bekend.
We dragen over naar Wsnp als minnelijk traject mislukt	33. Percentage klanten dat is doorverwezen naar Wsnp t.o.v. totale klantenbestand.	In 2020 zijn circa 22 klanten doorverwezen naar de Wsnp.[2]

[2] Dit cijfer is berekend op basis van gemiddelden Kredietbank Limburg. Trendcijfers zijn (nog) niet goed te berekenen.

Doel	Indicator en streefwaarde	Gerealiseerd?
We voorkomen recidive	34. Percentage terugkerende klanten. Als een klant een formele aanvraag voor schuldhulpverlening doet én in de periode van vijf jaar voorafgaand aan deze aanvraag een Schuldhulpverleningstraject heeft doorlopen, is er sprake van recidive.	Dit cijfer is (nog) niet voorhanden.

Aanpak kinderarmoede

Bij deze vijfde pijler gaat het vooral om het vergroten van het gebruik van het kindpakket en inzet van de Jongerenadviesraad. In het uitvoeringsplan (p. 34) is bij deze pijler alleen de oprichting van de Jongerenraad ingepland, voor eind 2020. Deze planning is gehaald; toelichting volgt hieronder.

Programma	Activiteit	2020				2021				2022			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Jongerenraad	Oprichten Jongerenadviesraad												

Doel	Indicator en streefwaarde	Gerealiseerd?
Meer kinderen maken gebruik van het kindpakket	35. In 2021 maakt 70% van de kinderen van werkende minima en 100% van de kinderen in een bijstandssituatie gebruik van het kindpakket. Dit is een landelijke doelstelling.	In 2020 is het bereik van maatschappelijke participatieregelingen voor kinderen tot 18 jaar 82% tegenover 60% landelijk. De doelgroepen bijstand/werkend kunnen helaas (nog) niet worden gespecificeerd (bron: benchmark). Hieronder zien we het aantal toegekende aanvragen per regeling in het kindpakket: **2019 / 2020 / Verschil** Leergeld: 2.878 / 3.353 / 17% Jeugdfonds Sport: 536 / 440 / -18% Jeugdfonds Cultuur: 134 / 101 / -25% Bijdrage kinderen SCA: 209 / 185 / -11% De daling bij sport en cultuur is vooral het gevolg van de coronamaatregelen. Veel sport- en cultuuractiviteiten konden daardoor niet doorgaan.

Doel	Indicator en streefwaarde	Gerealiseerd?
Oprichting Jongeren-adviesraad	36. In 2020 wordt de jongerenadviesraad opgericht en geïnstalleerd	De Jongerenadviesraad is eind 2020 opgericht. Doel is het stimuleren van jongerenparticipatie en het ontvangen van signalen en advies. Waar het primaire onderwerp bij de start van Speaking Minds armoede en schulden betrof, is het de intentie om de Jongerenadviesraad Kerkrade breder in te zetten en de jongeren tevens te laten meedenken over andere onderwerpen die van belang zijn voor henzelf en/of het gemeentebestuur, zoals de Jonge Mantelzorger, vitaliteit en Center Court. De Jongerenadviesraad maakt voor het huidige schooljaar een planning en prioritering. In september 2021 bespreekt de gemeente wat de Jongerenadviesraad kan betekenen voor het uitvoeringsplan armoede en schulden.
Gezinnen vinden online hulp en advies	37. Elk jaar maken meer inwoners gebruik van het Geldplan Rondkomen met kinderen.	De geldplannen worden op dit moment gekoppeld aan de website van de Geldwijzerwinkel.
Jongeren hebben meer grip op hun geldzaken	38. Elk jaar maken meer jongeren gebruik van de app van JAZ of de Kwikstart app.	De Kwikstart app wordt op dit moment gekoppeld aan de website van de Geldwijzerwinkel.

Zie ook de cijfers over kinderarmoede bij pijler redzaamheid versterken.

Communicatie

De planning van de communicatieactiviteiten was volgens het uitvoeringsplan (p. 34) als volgt:

Programma	Activiteit	2020				2021				2022			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Campagne Komuitjeschuld	Lokale content toevoegen aan landelijk website												
	Verder ontwikkelen content												

In het uitvoeringsplan staat het voornemen om aan te haken bij de landelijke campagne *Kom uit je schuld* (programma 10, p. 26 uitvoeringsplan). Dit is door de gemeente nog niet opgepakt. Het uitstel heeft vooral te maken met wens om de campagne vanuit de Geldwijzerwinkel te organiseren, en in samenhang met andere activiteiten van de Geldwijzerwinkel. De campagne, die momenteel doorloopt onder de naam De eerste stap helpt je verder, is onderdeel van het eerder genoemde activiteitenplan van de bibliotheek en de Geldwijzerwinkel.

Anders werken

De planning van de activiteiten rond *Anders Werken* was volgens het uitvoeringsplan (p. 34) als volgt:

Programma	Activiteit	2021				2022			
		1	2	3	4	1	2	3	4
Omgekeerde toets	Training medewerkers								
	Aanpassen verordening en beleidsregels								
	Aanpassen procedures en werkvoorschriften								
Stress-sensitieve dienstverlening	Front office medewerkers trainen								

De gemeente wil gaan werken met de Omgekeerde Toets. Met deze methodiek werkt de gemeente volgens de *bedoeling* van de wet (bijvoorbeeld Participatiewet, schuldhulpverlening, jeugdwet en Wmo) in plaats van de *letter* van de wet. Medewerkers worden getraind en werkprocessen worden aangepast. Op het moment van schrijven worden deze activiteiten opgestart. Daarmee ligt het op het schema van het uitvoeringsplan.

Hetzelfde geldt voor stress-sensitief werken. Dit stond in het uitvoeringsplan gepland voor het derde kwartaal van 2021 en heeft dus enige vertraging opgelopen. Bij de loketten voor bijstandverlening, minimaregelingen, schuldhulpverlening en andere loketten binnen het 'sociaal domein' wordt straks stress-sensitief gewerkt. Stress-sensitieve dienstverlening is dienstverlening die aansluit op de ontregelende werking van aanhoudende stress en die mensen in die context in staat stelt om hun doelen vaker en sneller te realiseren. Medewerkers worden getraind en werkprocessen worden aangepast.

3. Conclusies

Het uitvoeringsplan telt 38 meetbare doelen en biedt een concrete planning. Hiermee onderscheidt de gemeente zich in positieve zin van een meerderheid van gemeenten die op dit beleidsterrein geen of weinig SMART geformuleerde doelen hebben vastgesteld. Tijdens de evaluatie is gebleken dat deze indicatoren samen een goed beeld geven van kwaliteit van de armoede- en schuldenaanpak en een prima kapstok bieden voor de rapportage. Ook stellen we vast dat grotendeels wordt voldaan aan de in het uitvoeringsplan (p. 29/30) genoemde criteria voor goede indicatoren. Wel is gebleken dat KBL niet alle gevraagde cijfers uit het automatiseringssysteem kan genereren. Momenteel vindt hierover afstemming plaats. Er wordt onderzocht of de registratie kan worden aangepast en/of er alternatieve indicatoren kunnen worden geformuleerd.
Ten slotte zien we ook dat de benchmark armoede en schulden waardevolle extra informatie geeft over de armoede- en schuldenaanpak van Kerkrade.

Corona

Een half jaar na de vaststelling van het beleidsplan begon de coronacrisis. Dit heeft een groot effect gehad op de planning, activiteiten en streefwaarden. Het is nog te vroeg om te bepalen wat hiervan de lange termijn effecten zijn. Sinds het begin van de coronacrisis daalde – net als in de rest van Nederland - het aantal aanmeldingen voor schuldhulpverlening. Dit heeft mogelijk deels te maken met de tijdelijke sluiting van de fysieke loketten, de coronasteun en/of de neiging van mensen om in crisistijd behoedzamer met hun geld om te gaan. Ook het aantal aanvragen voor inkomensondersteuning voor sportieve, sociale en culturele activiteiten nam af, zoals de SCA en het Kindpakket, omdat dergelijke groepsactiviteiten simpelweg niet meer mogelijk waren. Tot slot zag ook Schuldhulpmaatje een afname in het aantal aanmeldingen, vooral omdat huisbezoeken niet meer mogelijk waren. De coronacrisis heeft dus een groot effect op het beleid, de uitvoering en de cijfers.

Heeft het armoede- en schuldenbeleid effect?

In deze eerste evaluatie kunnen we in beperkte mate iets zeggen over de *output* en *outcome* van het in 2019 vastgestelde armoede- en schuldenbeleid. Dit heeft te maken met het feit dat sommige (landelijke) cijfers, zoals de armoedecijfers van het CBS, pas laat beschikbaar komen. Daarnaast geldt natuurlijk dat sommige doelen een lange adem vragen. Bij de volgende evaluaties zullen meer cijfers beschikbaar zijn om de output en vooral ook de outcome vast te kunnen stellen.

Voor zover output- en outcomecijfers wel beschikbaar zijn, tonen deze een redelijk positief beeld. In het kader van vroegsignalering zijn (veel) meer meldingen ontvangen en opgepakt dan verwacht. Er zijn relatief meer saneringskredieten ingezet. De SCA is uitgebreid en het gebruik neemt toe. In de benchmarkcijfers over bereik en uitgaven per inwoner steekt Kerkrade over het algemeen positief af tegen andere gemeenten. Wel zien we dat het gebruik van diverse minimaregelingen in 2020 in absolute zin afnam, voor een deel als gevolg van de coronacrisis. Veel doelen liggen redelijk op schema, maar het is nog te vroeg om vast te stellen of deze trends duurzaam zijn en aantoonbaar het resultaat van de (recente) inspanningen van de gemeente.

Doet de gemeente genoeg om de gewenste doelen te behalen?

In deze evaluatie kunnen we vooral uitspraken doen over de *input* en *throughput* en de planning. Met andere woorden: wat doet de gemeente om de gewenste output en outcome te realiseren.

De voorgenomen activiteiten op dit vlak liggen redelijk op schema. Het optuigen van de Geldwijzerwinkel was een majeure operatie en speerpunt in het uitvoeringsplan. De wens was en is om een groot deel van de activiteiten in het uitvoeringsplan te coördineren en organiseren vanuit de Geldwijzerwinkel. Veel activiteiten in het uitvoeringsplan zijn daarom gekoppeld aan de (tijdige) opening van de Geldwijzerwinkel in augustus 2021. Het is dus nu zaak om zo snel mogelijk het vastgestelde activiteitenplan van de bibliotheek en de Geldwijzerwinkel uit te gaan voeren.

Een andere grote wijziging is de vroegsignalering. De gemeente heeft een multidisciplinair hulpverlenersteam ingericht en ontvangt sinds 1 januari 2021 veel meer meldingen dan verwacht. Qua aantallen loopt de gemeente voor op schema. Gezien het ontwikkelproces van het team Vroeg Eropaf lijkt het ons verstandig om pas in 2022 het aantal signaalpartners uit te breiden (zoals voorgenomen in het beleidsplan, § 4.2).

Het is vooral belangrijk om snel te starten met activiteiten om de minimaregelingen en schuldhulpverlening goed onder de aandacht te brengen bij de doelgroep en ketenpartners, zodat het gebruik ervan toeneemt en de streefwaarden worden behaald.

Bijlage 1. Alternatieven verordening sociaal culturele activiteiten 2021

Steller: Thomas Niessen, BMC
Versie 20-8-2021

Introductie
Op 7 juli 2021 is de nieuwe 'Verordening Sociaal culturele activiteiten 2021' (SCA) vastgesteld door de raad van gemeente Kerkrade. Het doel van deze verordening is het stimuleren van de maatschappelijke participatie van burgers uit Kerkrade met een laag besteedbaar inkomen door hierin een gemeentelijke bijdrage in de kosten hiervan te verstrekken. Het betreft maatschappelijke activiteiten die een positieve bijdrage leveren aan de sociale, culturele en/of sportieve ontwikkeling van die burgers en welke een bijdrage kunnen leveren aan de voorkoming of opheffing van een sociaal-maatschappelijk isolement. Jaarlijks kunnen inwoners een beroep doen op de tegemoetkoming Sociaal culturele activiteiten. Veelal worden de aanvragen hiervoor bij aanvang van het kalenderjaar ingediend en waar mogelijk toegewezen.

Aan de raadscommissie Burgers & Samenleving is op 22 juni 2021 de toezegging gedaan dat onderzocht zal worden of in plaats van geld toekennen, de invoering van een vouchersysteem voor Kerkrade een optie is (ervaringen Brunssum hierbij betrekken). Op basis van deze toezegging is deze notitie opgesteld. Inmiddels is bekend dat Brunssum geen voucher/kaartsysteem meer heeft, maar dat de kern van het systeem voor volwassenen is dat burgers makkelijk digitaal een aanvraag kunnen indienen en de dag erna meestal het geld hebben.

De toegekende bijdragen van de gemeente voor de activiteiten (SCA) worden overgemaakt naar de rekening van de inwoner. Het nadeel van deze methode van toekenning is dat het geld ook uitgegeven kan worden aan andere zaken dan waarvoor het bedoeld is. Het voordeel van de huidige methode is dat het werkproces efficiënt is. Daarnaast heeft de inwoner met de huidige gang van zaken meer bestedingsvrijheid en de kans om eigen verantwoordelijkheid te nemen. In deze notitie worden enkele alternatieve methoden van het vergoeden van sportieve en culturele activiteiten beschreven, waarbij de doelstelling is om de meest passende methode te vinden voor gemeente Kerkrade.

Het gaat hierbij met name om sportieve activiteiten en vitaliteitsbevordering, een voucher kunnen inwoners voor gebruik van de bibliotheek al ontvangen.

Situatie gemeente Kerkrade
In gemeente Kerkrade zijn er meer huishoudens met een laag inkomen dan het landelijk gemiddelde en zijn er ook meer huishoudens met bijstandsuitkeringen[3]. De doelgroep die in aanmerking komt voor een vergoeding, is in vergelijking met andere gemeente daarom groot. Door 1576 personen is in 2020 gebruik gemaakt van het minimabeleid SCA. De aantallen minimabeleid SCA die in 2020 zijn toegekend staan in onderstaande tabel:

[3] https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/werk-en-inkomen

Omschrijving soort minimabeleid	Aantal betalingen	Aantal personen	Totaal bedrag minimabeleid
SCA Computercursus	6	6	590,00
SCA Internetabonnement	1.292	1.268	185.010,29
SCA Overig	38	38	3.655,44
SCA Zwembad, bibliotheek, theater, concert, etc	272	269	26.810,07
SCA abonnement krant, tijdschrift, vakbond, etc	54	54	4.913,23
SCA bijdrage kinderen	185	182	23.954,00
SCA muziek- of dansonderwijs	13	13	871,75
SCA seizoenskaart Roda JC, Gaia, Museumplein	97	96	8.035,70
SCA sport- of ontspanningsvereniging	188	186	20.974,46
Geheel - Samenvatting	**2145**	**1.576**	**274.814,94**

Het grootste gedeelte van de inwoners vraagt een bijdrage voor het internetabonnement, in plaats van een vergoeding voor sportieve of culturele activiteiten. We kunnen echter niet traceren of de 1292 toekenningen voor internetabonnement, specifiek daaraan kunnen worden toegewezen. Vanwege praktische redenen wordt deze categorie namelijk weleens vaker geregistreerd dan andere categorieën.

Voorbeelden andere gemeenten

U-pas
De U-pas is een gratis pas voor mensen met een laag inkomen in de gemeenten Utrecht, De Bilt, Houten, IJsselstein en Stichtse Vecht. Met de U-pas kan het hele gezin meedoen aan sportieve en culturele activiteiten en krijgt men korting bij o.a. musea, bioscopen en toeristische attracties.

De U-pas wordt automatisch thuisgestuurd naar inwoners van de gemeenten Utrecht, Houten, IJsselstein of Stichtse Vecht die een uitkering (Participatiewet, IOAW/IOAZ, Bbz) ontvangen. Gemeenten hanteren verder soms verschillende voorwaarden voor het aanvragen van een pas, zo kunnen inwoners van de gemeenten Utrecht, De Bilt, IJsselstein en Stichtse Vecht met een gezamenlijk bruto jaarinkomen tot 125% van het sociaal minimum een U-pas aanvragen en inwoners van de gemeente Houten met een gezamenlijk bruto jaarinkomen tot 110% van het sociaal minimum een U-pas aanvragen. Verdere informatie over de verschillende voorwaarde valt te vinden onder: https://www.u-pas.nl/veelgestelde-vragen.

Voor deelnemende partners/aanbieders van sportieve en culturele activiteiten is het voordeel dat zij gelijk in contact komen met zo'n 50.000 U-pashouders die hun tegoed bij hen kunnen besteden.

Het gebruik van een pas, zoals een U-pas, is een succesvolle wijze om sportieve en culturele activiteiten te vergoeden voor mensen met een laag inkomen. Het implementeren van een dergelijke pas op een grote schaal vereist echter coördinatie tussen verschillende gemeenten, heldere eisen aan de opdracht, gecoördineerde inkoop. Daarnaast zijn de beheerstechnische aspecten van de uitvoering van dien aard, dat een dergelijk systeem alleen op grote schaal efficiënt en effectief uitvoerbaar is.

Extra bijdrage voor sport, cultuur of school Meerinzicht (GR Ermelo, Harderwijk & Zeewolde)
In Ermelo, Harderwijk en Zeewolde kan men ook een extra bijdrage krijgen voor sport, cultuur of school, dit noemen ze de maatschappelijke bijdrageregeling. Op het aanvraagformulier moet men aangeven waar het geld voor gebruikt gaat worden, Meerinzicht kan een controle uitvoeren en vraagt dan informatie te overhandigen waaruit blijkt waarvoor het geld is gebruikt. Als achteraf blijkt dat het geld niet gebruikt is waarvoor het bedoeld was, bestaat de kans dat men een volgende keer niet meer mee mag doen met de regeling of dat men het geld moet terugbetalen.

Minimaregelingen gemeente Veenendaal
In gemeente Veenendaal kunnen huishoudens met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm gebruik maken van de verschillende minimaregelingen. Zij hebben een online aanbod van winkels, scholen en organisaties

waarbij men een aanbieding, product of activiteit kan boeken. De inwoner krijgt dan bevestiging en met de bevestigingsmail kan de inwoner de boeking 'verzilveren' bij de aanbieder. De QR-code in de bevestigingsmail geeft informatie of er sprake is van een eventuele bijbetaling. Een voucher (=bevestiging boeking per e-mail ontvangen) blijft 4 weken geldig. Als het geboekte product na die 4 weken niet is opgehaald, vervalt de boeking en komt het budget weer beschikbaar.

Op deze manier krijgen de inwoners dus ook geen geld op hun rekening gestort. Echter kost het opzetten van een dergelijk systeem capaciteit (projectleiderschap, uitvoering), financiën (inkoop systeem) en tijd (bekendheid en aansluiting bewerkstelligen bij sportieve en culturele organisaties). Ook hier geldt dat de beheerstechnische aspecten van de implementatie en uitvoering van dien aard zijn, dat een dergelijk systeem alleen op grote schaal efficiënt en effectief uitvoerbaar is.

Minimaregelingen gemeenten Brunssum en Landgraaf
De gemeenten Brunssum en Landgraaf hebben een vergelijkbare regeling als onze gemeente. Deze regeling wordt uitgevoerd door de gemeenschappelijke regeling ISD BOL. Afhankelijk van het inkomen kunnen inwoners uit beide gemeenten in aanmerking komen voor een vergoeding voor sociaal-culturele activiteiten van maximaal € 150,- per kalenderjaar. Daarnaast verstrekken beide gemeenten aan huishoudens met een inwonend kind vanaf 9 jaar ook een tegemoetkoming in de kosten van een internetabonnement van maximaal € 150,- per kalenderjaar. In gezinnen niet in aanmerking komen voor een internetabonnement, dan kan de tegemoetkoming voor sociaal-culturele activiteiten gebruikt worden voor een internetabonnement (zie bijlage 1). Opvallend is dat ze in gemeente Landgraaf ook rekening houden met de armoedeval, waardoor inwoners maximaal 50% van de maximale vergoeding kunnen ontvangen wanneer zij net te veel inkomsten hebben voor de regeling.

Volwassenenfonds voor Sport & Cultuur
Het Volwassenenfonds Sport & Cultuur is 27 februari 2020 officieel gelanceerd. Het fonds moet het voor gemeenten gemakkelijker maken om de volwassenen die in Nederland onder of rond het bestaansminimum leven, mee te kunnen laten doen aan sport en cultuur. Het fonds in het kort:

- Bedoeld voor volwassenen van 18+ jaar die leven rond het bestaansminimum.
- Contributie, lesgeld en/of materialen voor sport of een creatieve activiteit worden betaald.
- Toekenning jaarlijks, maximaal voor de duur van 1 jaar.

Nieuwkoop en Hillegom fungeerden in 2019 als pilotgemeenten en zijn positief over de eerste resultaten[4]. Het vergoeden van sportieve en culturele activiteiten via het Volwassenenfonds voor Sport & Cultuur is mogelijk ook interessant voor Kerkrade.

Pilotgemeente Volwassenenfonds Sport & Cultuur Hillegom
In Hillegom heeft iedere volwassene (met inkomen tot 130% WSM) recht op een maximale bijdrage van € 250,- om te sporten en € 350,- om deel te nemen aan culturele activiteiten. De kosten bedragen € 45.000 per jaar. Deze kosten worden gedekt vanuit de armoedegelden en bijdragen uit het maatschappelijk middenveld. Gemeente Hillegom rekent op een aantal van maximaal 200 inwoners per jaar. Ongeveer 1100 huishoudens hebben een inkomen tot 130% van het sociaal minimum in Hillegom. Het verwachtte gebruik is daarmee 18%. De bijdrage van deze regeling is ruim en de doelgroep is breed. Het gebruik van de regeling in Hillegom is echter erg laag, hierdoor zijn de bijbehorende kosten ook laag.

Kick-off Volwassenenfonds Sport en Cultuur Limburg
Op 12 juli jl. heeft de kick-off van het Volwassenfonds Sport en Cultuur Limburg plaatsgevonden. Hier werd onder de aandacht gebracht dat ook Limburgse gemeenten deel kunnen nemen aan het Volwassenfonds Sport en Cultuur. Het Volwassenenfonds richt zich op het faciliteren van de gemeente door bijvoorbeeld financiële rapportages te draaien, te ondersteunen bij de administratie en inrichting van het fonds, communicatiemiddelen te ontwikkelen en te helpen bij het werven van intermediairs. Het Volwassenenfonds toetst alle aanvragen en maakt de geldbedragen rechtstreeks over naar de aanbieder.

[4] Volwassenenfonds Sport & Cultuur officieel gelanceerd. *Sport & Strategie*. Geraadpleegd via: https://www.sportenstrategie.nl/overheid/volwassenenfonds-sport-cultuur-officieel-gelanceerd

Tot nu toe zijn de gemeenten Peel en Maas, Meerssen en Sittard-Geleen al partner van het Volwassenenfonds Sport & Cultuur Limburg. De eerste ervaringen in Meerssen zijn erg positief, zo vertelde wethouder Wim Kemp van gemeente Meerssen tijdens de kick-off.

Tegemoetkoming provincie Limburg
Provincie Limburg steunt en haakt aan bij het Volwassenenfonds Sport & Cultuur Limburg. Dat maakte voormalig gedeputeerde Robert Housmans (Sociale Agenda, Zorg en Veiligheid) van provincie Limburg begin april bekend. Met een 3-jarige subsidiebijdrage, welke gelabeld wordt aan de doelgroep, wil provincie Limburg gemeenten stimuleren om aan het Volwassenenfonds Sport & Cultuur Limburg deel te nemen. Wanneer Kerkrade als gemeente deelneemt aan het Volwassenenfonds Sport & Cultuur, wordt een bedrag van €4.615,38 ingelegd vanuit het fonds.

Volwassenfonds Sport & Cultuur Limburg in plaats van de huidige verordening
Het doel van de huidige verordening is om maatschappelijke participatie van burgers uit Kerkrade met een laag besteedbaar inkomen mogelijk te maken. Het Volwassenenfonds Sport & Cultuur Limburg doet precies dat: zij willen belemmeringen wegnemen en belangrijke randvoorwaarden creëren van voor sporten en bewegen; financiële, praktische en sociale toegankelijkheid en vindbaarheid.

Het Volwassenfonds Sport & Cultuur ondersteunt volwassenen die leven van maximaal 120% van het bijstandsniveau. Voor hen is 'gewoon' aan sport en cultuur kunnen meedoen niet vanzelfsprekend. Dit terwijl meedoen aan sport en cultuur door de coronacrisis, de strijd tegen overgewicht en de enorme groei aan eenzaamheid belangrijker is dan ooit. Het is goed voor de gezondheid, het zelfvertrouwen en voor het onderhouden van sociale contacten. Door deel te nemen aan het Volwassenfonds Sport & Cultuur kan iedere inwoner met een laag besteedbaar inkomen in principe deelnemen aan sport en culturele activiteiten.

Daarentegen kunnen de volgende onderdelen uit de verordening SCA 2021 niet bij het Volwassenenfonds Sport & Cultuur belegd worden:

- Extra bijdrage voor kinderen die deelnemen aan een van de Kind gerelateerde fondsen;
- Vergoeding voor internetabonnement;
- Specifieke onderdelen zoals bezoek Efteling.

Kosten voor deelname aan het Volwassenenfonds Sport & Cultuur Limburg
De kosten om deel te nemen aan het Volwassenfonds Sport & Cultuur hangen af van het bereik onder de inwoners. De licentiekosten bedragen €3950,- per jaar. De bedragen die worden vergoed kan de gemeente in overleg met het Volwassenenfonds Sport en Cultuur vaststellen. De adviesbedragen van het Volwassenenfonds Sport & Cultuur zijn €225,- per volwassene voor sport en € 400,- voor cultuur. De richtbedragen liggen daarmee een stuk hoger dan de huidige vastgestelde bedragen in de verordening, de daadwerkelijke bedragen kan men als gemeente in overleg met het Volwassenenfonds Sport & Cultuur zelf bepalen. Per gehonoreerde aanvraag wordt door het Volwassenenfonds €27,50 in rekening gebracht.

In onderstaande tabel wordt een indicatie gegeven voor de kosten van deelname aan het Volwassenfonds Sport & Cultuur uitgaande van 500 aanvragen, waarvan 400 voor sport en 100 voor cultuur. In de eerste kolom is uitgegaan van de adviesbedragen van het fonds, in de tweede kolom van de huidige bedragen uit de verordening en de derde kolom geeft weer hoeveel het kost in de huidige situatie met de verordening SCA 2021.

Kosten	**Volwassenenfonds adviesbedragen**	**Volwassenenfonds met huidige bedragen**	**Verordening SCA 2021**
Licentiekosten (1x per jaar)	€3950,-	€3950,-	
Budget sport (400)	€103.312,-	€83.400,-	€72.400,-
Budget cultuur (100)	€43.328,-	€20.850,-	€18.100
Subtotaal	**€150.590,-**	**€108.200,**	**€90.500,-**
Bijdrage provincie Limburg aan Volwassenfonds	-€4.615,38	-€4.615,38	
Totaal	**€145.974,62**	**€103.584,62**	**€90.500,-**

In bovenstaande tabel valt te zien dat het ongeveer €13.000,- euro kost om het door het Volwassenenfonds uit te laten voeren, bij gelijke vergoedingen voor de inwoner. Dit is vanwege de licentiekosten en de variabele kosten per aanvraag. Met toepassing van de richtbedragen van het Volwassenenfonds, kost het circa € 55.000,- meer. Let wel, beide opties gelden bij een deelname van 500 inwoners.
Door aan te sluiten bij het Volwassenenfonds Sport en Cultuur wordt ambtelijke capaciteit vrijgemaakt binnen het ambtelijk apparaat van de gemeente, die dan voor andere doeleinden ingezet kan worden.

Afwegingen Verordening SCA versus Volwassenenfonds Sport & Cultuur
Eerder dit jaar is de 'Verordening Sociaal culturele activiteiten 2021' vastgesteld door de raad van gemeente Kerkrade. In deze notitie is gekeken naar passende alternatieven waarbij geld niet direct wordt overgemaakt naar de inwoner, maar naar de aanbieder. Gebleken is dat het gebruik van een pas, zoals een U-pas, een succesvolle wijze is om sportieve en culturele activiteiten te vergoeden voor mensen met een laag inkomen, wanneer deze op grote schaal kan worden toegepast. Het implementeren van een dergelijke pas op een grote schaal vereist echter coördinatie tussen verschillende gemeenten, heldere eisen aan de opdracht, gecoördineerde inkoop en dus een hoop capaciteit en financiën.

Het Volwassenfonds Sport & Cultuur bestaat al en vereist geen coördinatie/projectleiderschap van de gemeente en faciliteert de gemeente door financiële rapportages te draaien, te ondersteunen bij de administratie en inrichting van het fonds, communicatiemiddelen te ontwikkelen en te helpen bij het werven van intermediairs. Het fonds toetst alle aanvragen en maakt de geldbedragen rechtstreeks over naar de aanbieder. Door deel te nemen aan het Volwassenfonds Sport & Cultuur kan iedere inwoner met een laag besteedbaar inkomen deelnemen aan sport en culturele activiteiten. Het best passende alternatief voor de 'Verordening Sociaal culturele activiteiten 2021' is daarom het Volwassenenfonds Sport & Cultuur Limburg. De voor- en nadelen van het Volwassenenfonds Sport & Cultuur en de verordening sociaal culturele activiteiten 2021 zijn in onderstaande tabel uiteengezet**:**

	Volwassenenfonds Sport & Cultuur	**Verordening SCA 2021**
Voordelen	Het Volwassenenfonds toetst alle aanvragen en maakt de geldbedragen rechtstreeks over naar de aanbieder. Wanneer Kerkrade als gemeente deelneemt aan het Volwassenenfonds Sport & Cultuur, wordt een bedrag van €4.615,38 ingelegd vanuit het fonds. Door aan te sluiten bij het Volwassenenfonds Sport en Cultuur wordt ambtelijke capaciteit vrijgemaakt die voor andere doeleinden ingezet kan worden.	Bestedingsvrijheid en eigen verantwoordelijkheid van de inwoner. Eenvoudig werkproces.
Nadelen	Minder bestedingsvrijheid en eigen verantwoordelijkheid van de inwoner. De volgende onderdelen uit de verordening SCA 2021 kunnen niet bij het Volwassenenfonds Sport & Cultuur belegd worden: • Extra bijdrage voor kinderen die deelnemen aan een van de Kind gerelateerde fondsen; • Vergoeding voor internetabonnement; • Specifieke onderdelen zoals bezoek Efteling.	Geld kan uitgegeven worden aan andere zaken dan waarvoor het bedoeld is. Huidige bedragen zijn vaak niet toereikend voor een sportabonnement.

SCHUT

MARTIJN SCHUT

Rijksstraatweg 16
3545 NA Utrecht
06 - 5176 5099
info@martijnschut.eu

BTW: NL1424 35429 B01
IBAN: NL59 INGB 0006 6776 02
KvK: 61734063
www.martijnschut.eu